

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL DIECEZEI DE GHERLA.

CU UN ADAOS NEOFICIAL.

Abonamentul pe un an 200 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiuni se primesc după învoială

Partea oficială.

NUMIRI.

Onoratul *Valeriu Mureșian*, preot II. în *Telciu* este numit *administrator local* la parohia *Bichigiu* (Vicariatul Rodnei).

Din șed. cons. 2 Martie 1927.

Nr. 1386.

Onoratul *Victor Cristea*, administrator local în *Vârșolt*, este numit în *aceeaș calitate* la parohia *Horvat-Petenia* (D. Crasnei).

Din șed. cons. 2 Martie 1927.

Nr. 1379.

Onoratul *Valeriu C. Henciu*, capelan în *Telciu* (Vicariatul Rodnei) este numit *preot II* la *aceeaș parohie*.

Din șed. cons. 2 Martie 1927.

Nr. 1349.

Intențiuni misale.

Aducem la cunoștința Veneratului Cler eparhial, că la dispoziția Ordinariatului stă un număr de intențiuni misale.

Invităm pe toți Onorații Frați preoți, cari doresc să primească spre servire din acestea intențiuni, să-și înainteze spre acest scop cerere, deoarece numai aceia vor fi împărtașiți, cari vor cere.

Gherla, 15 Martie 1927.

Nr 1516.

Declaraarea venitorilor.

Spre orientare și conformare comunicăm mai jos Veneratului Cler eparhial *Publicațiunea* Inaltului Minister al Finanțelor referitor la declararea venitorilor

Publicațiune.

In vederea bunei aplicări a legii pentru unificarea contribuțiilor directe și a veri-

ficării declarațiilor date de contribuabili în cursul lunii Ianuarie 1927 pentru impunerea veniturilor lor, Ministerul de Finanțe prin organele sale a hotărât să aplice cu toată rigoarea dispozițiunile cuprinse în art. 93 și 110 din această lege.

În acest scop va cere instituțiilor publice și private, societăților și întreprinderilor de orice fel cum și persoanelor participante ce plătesc salarii, indemnizații, gratificații, participări obligatorii la beneficii, remize, tantieme și altele asemenea, *lămuriri* asupra persoanelor care au primit în cursul anului 1926 asemenea venituri și sumele ce li s'au atribuit.

În posesiunea acestor date, comisiunile anuale vor proceda la verificarea declarațiilor și în cazurile când vor constata nepotrivire între cele declarate și datele obținute, vor aplica sancțiunile prevăzute de lege, sancțiuni asupra cărora nu se va reveni, întrucât aceasta se va considera ca o sustragere dela obligațiunile impuse contribuabililor.

Ministerul de Finanțe însă voinde să înălțare o astfel de situațiune, întrucât Statul nu urmărește decât încasarea drepturilor ce i se cuvin, a hotărât să dea posibilitatea tuturor contribuabililor cari, din vre-o cauză oarecare au omis a declara veniturile realizate în anul trecut, sau au declarat mai puțin decât au realizat, să rectifice și să completeze declarațiunile date la Percepții la începutul anului curent, în termenul legal.

În cosecintă se aduce la cunoștința tuturor contribuabililor interesați și în vederea evitărei aplicării sancțiunilor legale, că Ministerul admite ca până la 31 Martie 1927, sau până la data când sunt citați a se prezenta înaintea comisiunilor în caz când ele încep lucrările lor înainte de această dată, să rectifice și completeze declarațiunile date, și de vor găsi cu cale, vor putea chiar retrage acele declarațiuni, înlocuindu-le cu altele complet.

Rectificările și completările se vor face pe formularele oficiale, cari se pot procura dela percepțiile respective, sau prin cereri pe hârtie simplă și fără timbru, referindu-se bine înțeles la prima declarație, pentru care va arăta numărul sub care a fost înregistrată

Declarațiile acestea suplimentare se depun la Percepția fiscală unde s'a dat declarația anterioară.

Ministru, I. I. Lapedatu

Director General,
CHR. Simionescu

Gherla, din șed. con. 15 Martie 1927.

Nr. 1475.

Procedura la cununii.

Avem informații, că unii dintre Onorații Frați preoți neobservând prescrisele Legilor bisericești, adeseori binecuvântă căsătorii, fără a cere delamirii din alt sat literile dimisionale, cartea de botez, certificatul de văduvie, ci se mulțumesc cu certificatul despre încheierea căsătoriei civile.

Or, fiindcă la Starea civilă se pot încheia căsătorii și între persoane divorțate pe cale juridică civilă — fără ca divorțul să se fi enunțat și din partea Bisericii — atragem atențiunea Onoraților Frați preoți la observarea prescriselor *Conciliului Provincial al doilea*, Tit. IV. Cap. III. §§. 30, 34 și 39 având să binecuvinteze căsătoriile numai în posesiunea *tuturor* actelor necesare.

Din șed. cons. 26 Febr. 1927.

Nr. 945.

Pentru candidații de cantori.

Aducem la cunoștința Onoraților Frați preoți, că părintele din Șieu-Mă-

ghieruș (jud. Năsăud) Onoratul *Vasile Lazar*, se angajază pentru a da instrucțiuni de cant și tipic și a pregăti pentru examenele de cantor pe doritorii de a-și câștiga diploma de cantor.

Prin urmare Onorați Frațiiile Voastre veți informa pe credincioșii, cari au intențiunea să facă examenul de cantor, ca pentru a se putea bine pregăti spre acest scop, să între în legătură cu Onoratul *Vasile Lazar*, cerând și deslușiri cu privire la condițiunile de instruire.

Gherla, la 12 Martie 1927.

Nr. 1176.

Bibliografie.

A apărut în ediția Bibliotecii din Gherla No. 1 broșura: „*Adevărata Biserică a Domnului Nostru Isus Hristos*”, partea I. prelucrată de Reverendisimul Domn canonic: *Dr. Victor Bojor*.

Recomandăm cu căldură aceasta broșură Onoraților Frați preoți, precum și poporului eparhial, căci — deși ea cuprinde o serie bogată de cercetări teologice și istorice — este scrisă într'un limbaj ușor și pe înțelesul tuturor.

Se poate procura dela autor, sau dela Librăria Diecezană din Gherla pentru prețul de 15 Lei și speșele postali.

Din șed. cons. 12 Martie 1927.

Nr. 1392.

Episcop Iuliu.

Partea neoficială.**Spre Orient.**

Din „L'Osservatore Romano“

de Dr. Octavian Domide.

În vorbirea sa adresată de curând către studenții universitari, Sfântul Părinte insistând asupra unor sfaturi înțelepte, pentru colaborarea tinerimei studioase la cuceririle de mamă ale Bisericii să fie mai vie, intimă și eficace, și-a întors cugetul și spre unirea Bisericilor.

Istoria, — zicea El — va arăta studenților cum „cei cari au ieșit, cari s'au despărțit de Biserică, grupuri mai mult sau mai puțin însemnate, ca niște frânturi ale Creștinismului au păstrat ceva, mai mult sau mai puțin, din învățătura lui Hristos și în situația ce s'a creat după despărțire, așa precum din stâncă mama rămâne ceva în blocurile, în grupurile cari s'au despicat de pe culmile alpine“.

Și încheia: „Spre a ne uni e trebuință, înainte de toate, să ne cunoaștem și să ne iubim. Să ne cunoaștem, pentru că se poate spune, că dacă opera de unire a rămas de atâtea ori zădărnicită, aceasta s'a datorit în mare parte împrejurării, că părțile nu se cunoșteau. Dacă de ambele părți sunt prejudecăți, acestea prejudecăți trebuie să cadă. Se par de necrezut greșalele și echivocurile ce dăinuiesc printre frații despărțiți din răsărit și se repetă mereu împotriva Bisericii catolice.“

„Însă, și catolicilor le lipsește uneori justa apreciere a fraților lor despărțiți, lipsește uneori pietatea irătească, pentru că lipsește cunoașterea. Nu se cunoaște tot prețiosul, bunul, creștinescul ce este în acele frânturi ale anticului adevăr catolic. Grunzii rupți dintr'o stâncă conținătoare de aur, conțin și ei aur. Venerabilele creștinătăți orientale păstrează o anumită sfințenie venerandă de lucruri, cari merită nu numai tot respectul ci și toată simpatia“.

Ei bine, nouă ni-se pare că nu se poate exprima cu gingășie mai dulce marea chemare la una singură turmă și la singurul Păstor și deschide cărări mai ușoare și mai pline de demnitate spre dorita întoarcere, ca prin aceste cuvinte, în cari deopotrivă sună dulcele advertisement, „pentru cei cari au ieșit și s-au despărțit“ și pentru cei cari au rămas credincioși Catedrei lui Petru.

Adeca advertisementul, că toți câți suntem moșteni ai patrimoniului lui Hristos, „e de lipsă să ne cunoaștem“; pentru că ajunge să ne cunoaștem, spre a ne iubi, spre a des-

coperi tot ce mare și frumos, pe lângă răstăciri și trufii, avem toți comun, prin originea comună a creierii și a răscumpărării, care rămâne neștearsă în suflete, în cuget, în speranțe și în fapte; advertisementul Părintelui și al Pastorului, atât de firește aplecat spre iertare, până să înlăture dela admoniția sa cucernică toată asprimea, căci deja zisese: „Ignoranța este o tristă condiție, dar în sfârșit și o mângâiere, căci cu cât este ea mai mare — și cine ar fi în stare să măsoare buna credință? — cu atâtea mai mică este responsabilitatea: așa că însuș Isus în ignoranța cerca parecă o extremă mângâiere, atunci când pe Cruce zicea către Părintele: „Iartă-le lor că nu știu ce fac“.

Ceeace insinuă cu iubire pentru cel ce cearcă să cunoască aceea ce ignorează, și pentru aceea nu cere datorința prealabilă de a ierta față cu toate nedreptățile, față cu toate prejudecățile injuste și dușmăniile oarbe.

Numai cu această purificare a intențiilor noastre și a dorințelor noastre, vom merge spre Orient, răsturnând cele dintău mari obstacole cari i-au închis atâtea veacuri drumul, așa că el va vedea apropiindu-se spre orizonturile sale tainice nu pofta tulbure a cuceritorilor, ci dorul curat al unei îmbrățișeri frățești.

Nu vom imputa geniului său și istoriei sale ura vinovată, reaua credință îndârjită; vom socoti numai că doar catolicismul, că Roma, că Urmasul lui Petru, dulcele Hristos pe pământ, n'au fost cunoscuți și decă iubiți în adevărul și în iubirea, ce răspândesc; și de altă parte simțim, că aflând în vâna antică, urmele neatînse ale comorii purtătoare de aur a lui Hristos, vom scoate și pe seama noastră noi bogății de feroare și de înălțări, ca niște sămânță, de veacuri, a rodurilor de har și de îndurare, pe cari le pregătește Dumnezeu, fără îndoială, pentru ora hotărâtă de Providența Sa.

Căci acolo, în emisferul de unde au strălucit zorile zilei creștine, și s'a aprins raza dumnezeiască al Soarelui său veșnic, unde dorm Patriarhii și Prorocii cari l-au așteptat și l-au vestit printr'o negură care n'a fost în stare să-i piarză nădejtile mângâitoare; unde nici cataclismele invaziunilor, nici cruzimile tirăniilor n'au putut desrădăcina o credință, care a fost scut însăși civi-

lizației Apusului, acolo se găsește încă o palpitate, o adâncă virtute spre înviere.

Zicea Iosif Alessi într'un Congres catolic, că SS. Euharistie este în creștinismul oriental izvorul puternic al unei vitalități în coruptibile. Nu este mișcarea, nu este pornirea, nu este avântul catolicismului, pentru că pe acestea le poșede împreună cu Tabernacolul dumnezeieții nemuriri, numai Catedra infalibilă: Aici nu este numai Hristos, ci este cugetul lui, învățătura lui, adevărul lui. I. Orient, nu este moartea, ci amorțea; până când odinioară unirea cu Acela, Căruia s'a dat să pască turma și să întărească pe frați în Credință, rodia o minunată primăvară de atfeți ai Bisericii Universale răsărită într'o climă spirituală pe care astăzi abia o întrezărim ca prin niște scăpărări de lumină, pomenind cele mai alese flori ale ei.

Noi sărbătorim pe Atanasie, Ioan Gură de Aur, Clemente, Vasile cel Mare... pe Damascentul, pe Grigore Nazianzenul, dar aceștia nu sunt decât piscurile ametoare ale unei catene nemărginite de culmi, de unde privirea se înalță superbă spre Cer. De am cerceta toate înălțimile acele, sufletul nostru ar rămânea lovit de frumusețile lor și cea dintăiu îmbrățișare spirituală ne-ar strânge în admirație și grațitudine, și tot așa, dacă creștinilor din Orient le-ar fi dat să cunoască și să simtească ceea ce au lucrat pentru triumful lui Hristos Eroii Bisericii latine, dela Ambrozie până la Francisc, dela Toma până la Dominic.

Și acest pelerinaj, pe drumurile Orientului antic, cu țărni încântători, cu bălciuri sgomotoase, cu pustie tăcută și nemărginită, rechemându-ne dela istorie la viață, dela veacurile depărtate la vremea de azi, cât bine necunoscut, câte virtuți ignorate, nu ne-ar ști descoperi!

Cată credință simplă, smerită, adâncă! Ce contrast cu spiritul de critică, cu amara șoaptă a dubiului, cu ușuratecul materialism occidental!

Și ce curgere de rugăciune, ce trebuință instinctivă de contemplare! Se pare că natura însași în șesurile întinse cât vezi cu ochii sub bolta infinită a firmamentelor, cari par-că prefac pământul într'un singur templu nemărginit, toarnă în suflet trebuința de-a invoca, bucuria de a medita.

Dela șesurile Poloniei până la coastele Arabiei, se roagă, cum între noi nu se știe. Coloquiile cu Dumnezeu, constituiesc conversația cea mai îndatinată și mai scumpă, și în biserică, și ori unde grijile zilnice dau o clipă de repaus. Bisericile sunt tixite de credincioși, cari nu înțeleg o vizită scurtă și grăbită: noaptea călătorul oftează la lumina roșiatică a focurilor, sub cea arginție a ste-

lelor. Întrebați-l ce gândește, ce dorește, în vreme ce cu fața îndreptată spre constelații, pare că-și oprește respirația, și vă va răspunde: Dumnezeu e mare!

Dumnezeu e mare. A o spune, așa, fără ca nici un alt cuget să ocupe mintea și buzele să nu știe îngăna altă voce, înseamnă a fi ajunși acolo sus, pe aripile unei rugăciuni, în sborul extazului. Înseamnă a învăța a se ruga!

Iată: Orientul, dela posturile înaintate ale Catholicismului, până la cele mai depărtate pământuri ale creștinismului, ni le va spune toate acestea. Ni va spune pietatea cu care trebuie să-l cercăm și să-l iubim, ni va desvăli o venerandă sfințenie de lucruri depărtate și apropiate, trăite și cari trăiesc, cari vor schimba respectul nostru, simpatia noastră într'un dor ferbinte de a ajunge la unitatea aceea, care înmulțește darurile împărțite de Dumnezeu, ca așa să l-se aducă din partea oamenilor un tribut de glorie mai sublimă și mai vrednică.

Impedimentul silei și fricei.

E posibilă o accelerare a procedurii?

de A. C. Albinus.

Este cel mai frecvent impediment de căsătorie. Sunt atâtea căsătorii nefericite, în satele noastre, din pricina aceasta. Impinși de materialism, țărani noștri își silesc copiii, cu amenințări și bătaii, să se însoare, respectiv să se mărite, de dragul averii. Și, fiindcă matrimoniu rezidă în consensul mirilor, aceste căsătorii, în care s'a violentat asentimentul, sunt invalide, dacă nu se ratifică prin coabitare pașnică, deci printr'un consens ulterior.

În foarte multe cazuri, însă, nu urmează nici ulterior asentimentul. Viața casnică începe și se continuă cu hără și cu ceartă. Apoi se despart. Preotul încearcă să împăciuească pe soții de căsătorie. Dar, înzădar. Se pornește procesul de divorț, la Tribunalul civil. Tribunalul desface căsătoria. Nefericiții căsătorii încearcă acum, să obțină și divorțul bisericesc. La noi, însă, din păcate, procedura e foarte îndelungată. Ori se crede că, sub nici un motiv, biserica catolică nu admite invalidarea matrimoniuului. Ca urmare, avem cazuri triste, când din nepricepere sau neglijență, soții care doresc divorțul, își părăsesc religia.

Firește, pentru a încunjura primejdia defecționării, nu se poate jertfi principiul dogmatic despre indisolubilitatea căsătoriei. Vorbesc, însă, despre căsătorii care, de fapt, sunt invalide, fiindcă la baza lor ființează impedimentul diriment al silei și fricei. În

cazuri de aceste, preotul și forurile matrimoniale au datoriat să accelereze, pe cât e posibil, procedura eclesiastică, dând posibilitate nefericiților căsătoriți, să contracteze căsătorie mai fericită, în Domnul. Și, procedura va fi accelerată, dacă se va observa întocmai instrucția aflătoare la finele conciliului nostru provincial II, în special pag. 209—213.

În rândul întâiu, preotul local, înaintând petiția părții silite — căci numai aceasta are dreptul să atace căsătoria și să ceară divorțul — va anexa toate documentele necesare, extrase de botez, de cununie, tabloul martorilor, și va însoți cererea cu un raport amănunțit și cu procesele verbale despre încercările de împăciuire. În cazul acesta, tribunalul matrimonial din centrul eparhiei nu va fi nevoit să ceară alte lămuriri, ci va putea să ordone, imediat, forului protopopesc delegat, să facă investigația reglementară și să aducă sentința.

Cercetarea și interogarea martorilor e mai potrivit, să se facă în comuna căsătoriților nefericiți. Dar pentru a încunajura cheltuielile inutile, e suficient dacă se deplasează, în acest scop, numai președintele forului protopopesc împreună cu defensorul matrimonial și cu notarul. De obicei, sediul președintelui forului e mai accesibil. Deci, asesorii vor fi convocați acolo. Dacă toate lucrările aceste se fac conștiincios, cercetarea e amănunțită, evidențiând relația căsătoriților înainte de logodnă, după logodnă, toate detaliile dela cununie, toate momentele căsniciei nenorocite, până la despărțire; dacă în procedură nu s'a strecurat vre'o eroare — părțile și martorii au fost jurați înainte de a depune, defensorul matrimonial a fost prezent la audiere, dezbateri și pronunțarea sentinței, a înaintat apelul reglementar, motivat, afară de președinte, la pronunțarea sentinței au fost de față cel puțin patru asesorii, — atunci s'a făcut totul pentru o grabnică soluționare a chestiunii. O cauză matrimonială bine elaborată în forul întâiu, trece cu posibilă grabă și prin forul al doilea, care poate să fie și ultimul.

Am avut prilejul să am înaintea ochilor o cauză de divorț care, la tribunalul civil, a fost soluționată în mai puțin de o lună de zile. Sunt sigur că și forurile eclesiastice — deși acestea nu pot să pronunțe sentință de divorț pentru „orice pricină“ — vor putea să declare invaliditatea căsătoriei în termen de două luni. Dar, firește, numai atunci, dacă ceice suntem încredințați cu chestiile aceste, vom încunajura neglijența și superficialitatea.

DIVERSE.

Un jubileu. (aca). În ziua de 11 Martie a. c., casa Părintelui canonic și vicar

general substitut al eparhiei noastre, Reverendisimul *Vasile Pordea*, a fost locul unui pios pelerinaj. P. S. Sa Domnul Episcop, actualii și foștii colegi ai sărbătoritului au făcut venerabilului octogenar, care în această zi împlinise *50 de ani de preoție*, o calduroasă manifestație de simpatie. Împreună cu ceice au aflat despre această zi însemnată, întreg clerul eparhiei — suntem siguri — se asociază la urările de sănătate și viață îndelungată, exprimate față de jubilandul, care a muncit o jumătate de secol, ca profesor al școlii normale, secretar episcopal, notar konzistorial, profesor al academiei de teologie, apoi canonic și vicar general substitut al Episcopiei, câștigând simpatia și dragostea unanimă a arhierilor cari s'au succedat în scaun, și a tuturor preoților diecesei. — Sunt sigur — a spus jubilandul, și această siguranță o împărtășim și noi — că nici un preot din eparhie nu e supărat pe mine. Și, ce mângâiere mai mare decât aceasta, poate să aibă bărbatul, care a muncit în slujbe atât de dificile și împreunate cu atâta răspundere.

Intru mulți ani, Reverendisime Părinte!

Un nou pelerinaj la Roma. Aflăm din sursă oficială, că în eparhia noastră de Oradea în primăvara acestui an (prin lunile Maiu sau Iunie) se va aranja, din prilejul jubileului de 150 ani dela înființarea acelei eparhii, un pelerinaj la Roma. Lumea îl va primi desigur cu multă bucurie și de aceea ne grăbim să anunțăm și noi pe toți, cari se gândesc să se atașeze acestui pelerinaj, că costul aproximativ va fi cel mult 15 mii lei, cuprinzându-se aici totul: tren, cvartir, vîpt. Data precisă și itinerariul amănunțit se va fixa ulterior. Și până atunci, însă, doritorii de-a participa sunt rugați să se anunțe de pe acum Episcopiei române unite din Oradea (Piața Unirii 3).

Cum trebuie să fie preotul? Într'o cronică antică din Salzburg fu găsită de către

doi misionari franciscani următoarea descriere a preotului bun :

Preotul trebuie să fie foarte mare și foarte mic ; nobil ca un suveran, simplu ca un țaran ; un erou contra sine însuși, luptător pentru Dumnezeu ; izvor de viață sfântă, păcătos ce obține iertarea lui Dumnezeu ; domn al instinctelor proprii, servitorul celor slabi și celor fricoși ; firm față de cei puternici, umilit față de cei mai de jos ; învățacel al măiestrului său, conducător în luptele gândirilor ; cerșitor cu mâini rugătoare, generos cu daruri prețioase ; bărbat în lupte, femeie la patul bolnavilor ; bătrân în judecăți, copil în încredere ; înțelegător al lucrurilor celor mai înalte, grijitor al lucrurilor celor mai fără de seamă ; destinat pentru bucurii, expert în dureri ; departe de invidii, spunător de adevăr în vorbe ; amic al păcii, inamic al certurilor ; prompt în datorințele sale și... cu totul altcum decât acela, care scrie acestea rânduri..

(După „L'Osservatore Romano”).

Apărarea Creștinismului

prin

Unirea Bisericilor.

(Urmare).

În vara anului 1897 apoi acest veștit Colegiu Grecesc al Sfântului Atanaziu, unde erau elevi de toate naționalitățile de rit grecesc : Români, Ruțeni, Greci, Italo-Greci, Melchiți etc... s'a împărțit în trei laturi, trecând Ruțenii în un seminar propriu al lor național, iar elevii Români trecând în Colegiul Urban de Propaganda Fide, unde studiaseră mai înainte George Șincai, Petru Maïor, Grigore Maïor, Petru Pavel Aron. În Colegiul Grecesc au rămas numai Italo-Greci și Melchiți din Răsărit.*)

Urmașul lui Piu al IX Leon XIII, marele lucefăr al Bisericii, e cunoscut ca un înflăcărat doritor al Unirii celor două biserici. El a stâns schisma între Catolicii Armeni și a ridicat la rangul de Cardinal pe ilustrul lor Patriarh Assum. După jubileul său preoțesc, a

*) Din elevii Colegiului Urban de Propaganda Fide s'au înălțat la treapta de Arhiepiscopii actualii Episcopi P. S. S. Dr. Iuliu Hossu al Gherlei și Dr. Alexandru Nicolescu al Lugojului.

înălțat la marea cinste de Cardinal pe Arhiepiscopul și Metropolitul greco-ruțean din Lemberg Silvestru Sembratoviez.

Cu ocazia jubileului său de Papă, învingând toate dificultățile ce i-le pune în cale diplomația, a voit să se celebreze un Congres euharistic în Ierusalim, numind de Legat al său pe Cardinalul Langenieux, Arhiepiscopul din Reims. La acel Congres s'au adunat Episcopi, preoți și laici, toți catolici, dar de rit diferit, ca să preamărească aceasta preasfântă Taină a Cuminecăturii chiar în orașul în care a fost așezată și orânduită la Cina cea din urmă, la Cina cea de taină. Acel Congres a fost o privesc de unire dintre credincioșii întru Hristos, care a edificat nu numai pe catolicii adunați acolo din toate părțile, ci și pe credincioșii desbinați din Orient, cari au văzut cu ochii lor, că Unirea bisericilor nu înseamnă sclăvie, robie, cum spun sectarii orientali, ci înfrățire între creștinii de ori ce rit consacrat de tradiția celor două Biserici.

Mai mult... Leon XIII a vrut să se dea un nou impuls Bisericii catolice de rit oriental. Spre acest scop întruni în luna Octomvrie din acel an o conferință patriarhală cardinaliție, sub presiunea sa personală. Au fost de față Patriarhul Grecesc din Antiohia Grigore Iuseph, elev și acesta al Colegiului Grecesc dela sfântul Atanaziu din Roma, apoi Patriarhul Sirilor și un reprezentant al Patriarhului Maroniților. Patriarhii Caldeilor și Armenilor au fost împedecați să se prezinte. Atunci a dat Leon XIII strălucita constituție enciclică : *Orientalium dignitas Ecclesiarum*, despre păstoria, protecția și observarea riturilor orientale, care act papal a făcut cea mai bună impresie în ținuturile Răsăritului, cu deosebire între frații ortodoksi.

În anul următor 1894, Leon XIII îndreaptă o enciclică : *Ad Principes et Populos*, ca să mulțumească pentru dovezile de devoțiune, de onoare și de stimă primite dela toți Cărmuitorii statelor, și dela cei necatolici, și

dela toate națiunile în decursul sărbătorilor iubire ale Episcopatului său. În aceasta enciclică era un splendid pasagiu, ce se poate numi cel mai de frunte, adevărată o invitație ce o făcea către Bisericile desbinat ca să se întoarcă la vechia unitate catolică. Patriarhatul din Constantinopol, care vedea cum pe rând se despărțesc de el celelalte biserici surori ortodoxe, răspunse cu o enciclică mai proastă decât cea a lui Antim, la enciclica Papi Piu al IX. Însă între Greci cu durere s'a notat tonul agresiv a acestei scrisori patriarhale, pe când tonul enciclicei lui Leon XIII era pacific și părintesc...

În urma acestei enciclice a lui Leon XIII în întreg Răsăritul și în toate țările cu biserici Orientale s'a lăsat idea sfintei Uniri, producând peste tot între popoare o aspirație creștinească spre Unirea Bisericilor.

Se poate calcula că în urma acestor două enciclice a marelui Papă ce a fost Leon XIII, la câțiva ani s'au întors la unitatea catolică dintre Grecii din Siria și Palestina, dintre Armenii din Turcia, dintre Siri și Caldei și dintre Coptii din Egipt aproape 120.000 neuniți orientali... Deși acesta e un număr mic față cu imensa majoritate rămasă în desbinare și rătăcire, totuși acest număr e important pentru a mărturisi largile și grandioasele perspective a lui Leon XIII despre Bisericile Orientale.

Ce avea să facă urmașul lui Leon XIII? După ce acesta arătase calea pentru unirea bisericilor, Piu al X-lea a grăit prin faptele sale în trei solemne rânduri: la Congresul Eucharistie din Roma, la Iubileul definiției dogmatice despre nepătata Concepere a Maicii Domnului, și la centenarul al XV al sfântului Ioan Gură de aur. La primele două ocazii, Papa Piu al X-lea a dispus să răsune în Basilica Vaticană cântările Bisericii Grecești, executate de elevii din laudatul Colegiu Grecesc al sf. Atanaziu, care este un document strălucit despre zelul și iubirea Papilor pentru Unirea Bisericilor, începând dela Papa Gregoriu

până la Papa de acum, cari toți l'au al XIII, fondatorul acestui seminar protejat și-l protejează ca niște părinți iubitori. Acelea cântări s'au executat pe lângă Evanghelia și Apostolul cântate de diaconi și subdiaconi greci la Pontificalele Papale amăsurat uzului vechiu al Ritului papal. Ne putem închipui, cum imnurile și troparele grecești cântate înaintea Papei, treziră în toți cei de față pia dorință să sosiască cât mai curând ziua, în care să fie o turmă și un păstor.

Aceasta dorință se făcu mai puternică cu prilejul sărbătorilor Romane pentru centenarul al XV a sfântului Ioan Gură de aur. Papa Piu al X ca să încurajeze atari serbări, îndreptă o nobilă și afectuoasă epistolă către Cardinalul Vincențiu Vannutelli, în care preamărind sfîntenia, elocventa predicare, învățătura și meritele sfântului Ioan față de Biserica catolică, îl îndeamnă să conlucre, pentruca sărbătorile pentru Iubileul acestui Sfânt și mare dascăl al lumii, să reușiască cât se poate de strălucit și cu fruct cât de mare.

Din acest prilej orându-i să se celebreze o Liturgie pontificală Grecă în prezența sa, aducând în acord ceremonialul grecesc cu acel Pontifical obișnuit, când Papa asistă la o sfântă Liturgie solemnă pontificală. În 14 Februarie 1908, care zi va rămâne de mare pomenire în Istoria bisericii, în aula cea mare ce e deasupra năii celui mai mare templu din Lume, Sf. Petru în Vatican, transformată în Biserică, Patriarhul grec din Antiohia Ciril VIII, având de concelebranți pe Arhiepiscopul rutean din Lemberg Andrei Sczepticky, Mons. Schiró Italo-Grec, și Episcopul bulgar din Satala Lazar Mladenoff, apoi trei Episcopi din Siria și 12 preoți, dintre cari unul de pe inzula Zante, un Rutean călugăr Bazilitan, un Rus, doi italo-greci cu arhimandritul călugărilor Bazilitani din Grottaferrata, și șase preoți greci din Siria și Palestina, cari urmau pe Patriarhul lor cu cei trei Episcopi sufragani; pontifică în mod solemn sfânta

Liturgie în limba și ritul grecesc, înaintea Papei Piu al X care ședea pe tron îmbrăcat în scumpe odăjdii papale, încunjurat de sacral Colegiu al Cardinalilor, de Episcopi și Prelați din Roma, fiind de față corpul diplomatic acreditat pe lângă sfântul Scaun, între cari eră și Ministrul plenipotențiar din Rusia, care va fi putut raporta Guvernului său, ce se înțelege în Vatican sub Unirea bisericilor. Mai azistau persoane din toate națiunile și de tot felul de poziții din înalta societate.

Când unul din cei doi Diaconi, cari concelebrau cu Patriarhul Ciril al VIII întonă înainte de Evanghelie grecește: *Cu înțelepciune drepti să ascultăm sfânta Evanghelie.* Piu X adăose grecește binecuvântând: *Pace tuturor!* Aceste, cuvinte prima dată rostite grecește de Papa, și apoi repetite încă de două ori, înainte de recitarea Simbolului Niceno-Constantinopolitan și apoi după Tatăl Nostru, produsera în Orientali și în toți cei ce pricepeau grecește, și eră o mare parte care pricepea, un sentiment de nespusă bucurie, ca un prognostic profetic a Unirii apropiate a tuturor bisericilor, în frunte cu Capul lor Pontificele Roman, care ca atare e Părinte și Păstor universal.

Intr'adevăr aceea Liturgie patriarhală concelebrată de Episcopi și preoți din diferite națiuni, cari urmează ritul grecesc, înaintea Papei, a Sacralului Colegiu al Cardinalilor, a Episcopilor și Prelaților prezenți în Roma, în vreme ce producea o sublimă idee despre măreția Bisericii catolice și despre Puterea spirituală a Sfântului Scaun, eră un simbol continuat cu privire la împăcarea Bisericilor.

Când unul dintre cei doi Diaconi exclamă grecește amăsurat orânduieii liturgice: *Să iubim unul pe altul, ca într'un cuget să mărturisim, iar Corul: Pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Spirit, Treimea cea de o ființă și nedespărțită,* atunci decanul Cardinalilor Preoți merse să iea pacea dela

Patriarh, o duse la Papa, la Cardinali și la Episcopii latini, în vreme ce concelebrării Episcopi și preoți greci la altar luau pacea Patriarhului întreolaltă îmbrățișându-se și sărutându-se pe umeri, după obiceiul ritului grecesc. Astfel se mărturisia și întăria unitatea de dragoste, care trebuie să existe între cele două biserici, după aceea urmă profesiunea unității de credință prin recitarea simbolului rostit grecește de clerul și episcopatul grecesc, și latinește de Papa și de Curtea sa.

Dar iată Corul grecesc cântă imnul îngeresc: *Sfânt, Sfânt, Sfânt e Domnul Savaot;* Papa se coboară de pe Tron, îngenunchie înaintea altarului, și în acelaș timp îngenunchie la locul Cardinalii, Episcopii și Prelații Curiei Papale. Trupele armate prezintă armele în genunchi, și toți cei de față își pleacă capul și genunchii. Pentru ce? Este momentul cel mai solemn al Liturghiei: consacrarea sau prefacerea. Patriarhul, Episcopii și Preoții concelebranți în ritm cântând încetinel recitează cuvintele de consacrare ale Mântuitorului mai întâi asupra pâinei, apoi asupra vinului, închinându-se adânc cu semnul Crucii în act de adorare. Aceasta se săvârșește și la învocarea Spiritului Sfânt pentru a produce efectele euharistice asupra credincioșilor.

(Va urma).

Bibliografie.

Gh. Maior: *Cele douăsprezece fete de împărat și palatul fermecat*, feerie în 4 acte. (Biblioteca „Semănătorul” Nr. 156 Arad, Prețul 5 Lei).

D-I Gh. Maior face isbutite încercări de dramatizare a poeziei noastre populare.

O încercare remarcabilă a făcut cu „Mănăstirea Argeșului”, publicată anii trecuți, în Biblioteca „Semănătorul”.

Cu feeria „Cele douăsprezece fete de împărat și palatul fermecat”, d-I Maior face un pas înainte.

E o lucrare care ar fi foarte la locul ei în repertoriul teatrelor noastre sătești.

Pentru partea neoficială răspunde: Dr. Virgil Băilbanu.